

Εκδρομή στα Φάρσαλα

1. Η Θέτις βρέχει τον μικρό Αχιλλέα στα νερά του Απιδανού. Οι πηγές του Απιδανού ποταμού, σήμερα υποβαθμισμένες καθώς έχουν εξαφανιστεί μέσα στο τοιμέντο. Στο πλάτωμα μπροστά γίνεται η λαϊκή αγορά και παρκάρουν αυτοκίνητα.

Τα Φάρσαλα, πόλη ονομαστή για το χαλβά της, αξίζει να γίνει ευρύτερα γνωστή και για την ιστορία της. Τα σημερινά Φάρσαλα είναι χτισμένα επάνω στην αρχαία Φθία, την πρωτεύουσα του βασιλείου των Μυρμιδόνων. Είναι η γενέτειρα του Αχιλλέα. Η πόλη στην οποία εμφανίζονται οι πηγές του Ενιπέα ή Φαρσαλιώτη ή Απιδανού ποταμού, στα νερά του οποίου η Θέτις έβρεχε το γιο της, κρατώντας τον από τη φτέρνα, για να τον κάνει αθάνατο (εικ. 1).

Η ιστορία. Σήμερα σώζονται ίχνη των μυκηναϊκών χρόνων τόσο στην πόλη (κυκλώπειο τείχος, τάφος) όσο και στο λόφο από όπου η ακρόπολη δεσπόζει στον θεσσαλικό κάμπο. Στα ιστορικά χρόνια, η Φάρσαλος ήταν μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Θεσσαλίας, πρωτεύουσα της Φθιώτιδας τετραρχίας. Στους Περσικούς Πολέμους, ο οίκος των Εχεκρατιδών, που είχε μεγάλη επιρροή, συμάχησε με τους Αθηναίους. Στο Μουσείο των Δελφών φυλάσσεται το άγαλμα του Αγία (έργο του Λυσίππου), παππού του Δαόχου (εικ. 2). Ο τελευταίος, αφιέρωσε το άγαλμά του, αυτό του γιου του και των προγόνων του (9 ανδριάντες, πέντε γενιές), μπροστά στο άγαλμα του Απόλλωνα. Στα χρόνια του Φιλίππου Β', η Φάρσαλος ενσωματώθηκε στο βασίλειο της Μακεδονίας –ας σημειωθεί ότι ο Βουκεφάλας, το άλογο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, προερχόταν από τα εκτροφεία των Φαρσάλων– και τον 2ο αι. π.Χ. καταλήφθηκε, μαζί με αυτό, από τους Ρωμαίους. Το 48 π.Χ., ο Ιούλιος Καίσαρ νίκησε τον Πομπήιο, στη Μάχη των Φαρσάλων. Αργότερα, τα Φάρσαλα δέχτηκαν επιδρομές Γότθων και Ούννων αλλά επί Ιουστινιανού τειχίστηκαν. Στη συνέχεια, τα Φάρσαλα μαζί με την υπόλοιπη Θεσσαλία υφίστανται επιδρομές, κατακτήσεις και καταστροφές, έως το 1881 οπότε ενώθηκαν με το υπόλοιπο ελληνικό βασίλειο.

Αξιοθέατα. Στην καρδιά της κωμόπολης των Φαρσάλων σώζονται ίχνη της προϊστορικής εποχής καθώς και ένας θολωτός τάφος του 6ου αι. (με περίβολο κτισμένο κατά το πολυγωνικό σύστημα), χτισμένος επάνω από μυκηναϊκό θαλαμοειδή τάφο, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε ως τα ελληνιστικά χρόνια (εικ. 3). Επίσης, σε αρκετά σημεία της πόλης συναντά κανείς επιβλητικά υπολείμματα του αρχαίου τείχους, καθώς και τις πηγές του Απιδανού.

2. Το άγαλμα του Αγία, στο Μουσείο των Δελφών.

3. Ο θολωτός τάφος του 6ου αι., στο κέντρο των Φαρσάλων.

ποταμού, που χρειάζεται να αναδειχθούν – ο χώρος της λαϊκής αγοράς σήμερα είναι υποβαθμισμένος. Ακόμα, 1 χλμ. ΒΔ της πόλης, στη θέση Καράπλα, στο Νυμφαίο σπήλαιο –με ευρήματα του 6ου αι. π.Χ.–, ήταν το ιερό των Νυμφών και του Πανός. Η ακρόπολη των Φαρσάλων σώζει υπολείμματα τείχους και δεξαμενών, κυρίως των βυζαντινών χρόνων αλλά και σπαράγματα του κλασικού τείχους. Όμως, και η γύρω από τα Φάρσαλα περιοχή δεν στερείται ενδιαφέροντος. Λίγο πιο έξω από τα Φάρσαλα, έχουν βρεθεί ίχνη παλαιολιθικού οικισμού, στη θέση Χτούρι, ένα λόφο στον οποίο σήμερα ξεχωρίζει η μυκηναϊκή του ακρόπολη, όπως και ο λόφος του Ναρθακίου. Άλλες ακροπόλεις προϊστορικές, που όμως συνέχισαν να κατοικούνται κατά την κλασική εποχή, τα μεσαιωνικά χρόνια, ακόμα και στην Τουρκοκρατία βρίσκονται στο Ελληνικό, την Ερέτρια, τη Μελίτη. Τα μνημεία των χριστιανικών χρόνων στα Φάρσαλα δεν είναι παλαιά, καθώς η τουρκική κατάκτηση δεν επέτρεψε τη διατήρησή τους. Η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής είναι κτισμένη επάνω σε παλαιότερα θεμέλια. Η σύγχρονη πόλη έχει κρατήσει, σε μερικές γωνιές, το χρώμα της τοπικής αρχιτεκτονικής, αλλά δεν πρόκειται να διατηρηθεί για πολύ, καθώς η οικοδομική δραστηριότητα στο κέντρο των Φαρσάλων είναι έντονη.

Πληροφορίες. Η ιστοσελίδα του Δήμου είναι πληρέστατη (www.farsala.gr), επίσης, ενδιαφέρουσες πληροφορίες περιέχονται σε άρθρο του Ν. Λίτσα («Μαγική Θεσσαλία», *Το Τρίτο Μάτι* 109 (Ιαν. 2003), σ. 34-48, 66-67).

Πώς θα πάτε. Με ΙΧ, ΚΤΕΛ, ΟΣΕ.

Πού θα μείνετε. Τα Φάρσαλα δεν διαθέτουν ξενοδοχειακή υποδομή, αλλά λίγο πιο έξω από την πόλη υπάρχει το Κτήμα Αίγλη (πολυτελείας). Επίσης στην κοντινή Λάρισα υπάρχει πλήθος καταλυμάτων (καθώς και αρχαιότητες, όπως θα δούμε σε επόμενη εκδρομή).

Πού θα φάτε. Στην πλατεία, στον «Μανδραγόρα».

Πού θα πάρετε ένα ποτό. Στο Soul of Art –όπου ο ιδιοκτήτης έχει μία από τις πλουσιότερες συλλογές δίσκων βινυλίου και CD, και προσαρμόζει εκπληκτικά τα ακούσματα στα γούστα της παρέας– και στο πιο παραδοσιακό «Μύθος».

Πού θα βρείτε τα καλύτερα τοπικά προϊόντα. Χαλβά Φαρσάλων στον Αρχοντή και πουτίγκα με την ανεπανάληπτη κρέμα της στον Γκρίνια.